

ÚT HEIMURIN

Millum eskimoarar og indianarar

Frú Kristina Tallman er ætlað úr Klakksvík, giftust við amerikamanni og búsettist við Boston. Maðurin er radioteknikari og hefur starvast við radiostöðir á flogvøllum. Nú eitt áramál hevur hann starvast við stóran flogvøll í Alaska, har hann og familjan hava bústað á einstigari radiostöð við indianarabýin Eklutna, ið liggur eitt sindur burtur frá tí stóra býnum Anchorage. Vit hetta Kristínu Tallman, nú hon var á vátjunarferð í Føroyum.

— Hvar og hvussu leingi hevur tú búið í Alaska?

— Tað eru nú 6 ár síðan, vit fluttu til Alaska frá statunum, og vit hava búið í Anchorage ella nærliggjandi á einari radiostöð, sum hoyrir til Merrill Field flogvøllin, uttanfyri Anchorage, sum er størsti býur í Alaska við umleið 70—80.000 íbúgvum.

— Anchorage er nakað nýggjur býur?

— Ja, hetta er nýggjur og ógvuliga nútíðars býur. Teir fyrstu íbúgvamenn settu seg ikki niður her fyrr enn í 1914.

— Hvat hevur gjørt henda snarvøkstur?

— Tað eru fyrst og fremst tey nógvu hernaðartilföngini, og her er hópur av herfólki og fleiri flogvøllir, bæði til herflog og til vanliga góðs- og ferðamannaflúgv-ing.

MIDSTØÐ FYRI NORDPÓLSFLUGVINGIN

— Er nógv loftferðsla tann vegin?

— Ja, loftferðslan her er av tí rættu ligu nógv.

T. d. ganga flogleiðirnar hjá SAS yvir Norðpóln og víðari til Japan um Anchorage. Mong onnur stór europeisk, amerikansk og onnur flogfelag leggja leiðina henda vegin, tá tað er stýrt á ferðast um Norðpóln enn aðrar leiðir beint tvørtur um jarðaknottin.

— Setur hetta nakran serskilðan dām á býin og lívið har?

— Hetta gevur nógv arbeiði — og pengar, og her hittir ein fólk frá mongum tjóðum, og Alaskabúgvir sjálvir eru ein blandingur av fólki, sum eru komin frá nógvum londum ymsastaðni í heiminum — Samferðslan innanlanda, hvussu er hon?

— Farleiðirnar í Alaska eru so ógvuliga langar. Undir seinasta heimsbardaga útbygd amerikamenn vegsambandið við tí sokallaða Alaskavegnum, sum gongur um Kanada til nakrar av teimum størstu býnum í Alaska; men tann mesta ferðslan er loftvegis.

HVØRJI ERU HØVUÐSVINNUVEGIRNIR

— Høvuðsvinnuvegirnir, hvørji eru teir?

— Eins og í Føroyum livur nógv av fólkinum av fiskivinnu ella tí, sum fæst úr havinum.

— Hvat veiða teir?

— Fyrst og fremst er tað laksurin, ið teir veiða ógvuliga nógv av, mest við gormum. Kalvin er nógvur, og krabbin trýtur ikki. Nógvir flast við kópá, roysnings- og hvalaveiðu. Av hesum er ótal av framvát stremdurarnar.

— Hvussu eru veiðuförini og veiðuamboðini?

— Veiðuförini eru mest smáir bátar — ónær bátar, men ikki av sama slag sum teir føroysku. Veiðu-

amboðini eru ymisk, men mest er tað gorm, ið verður nýtt til laksa- og krabbaveiðu og hesi eru ógvuliga dýr.

— Aðrar tjóðir royna eisini har?

— Ja, har er eitt ótal av russiskum veiðuförum, ið eru veiðumunnum har ógvuliga stórar ónáðir. Tey stóru russisku förini eru nærgangin og fara ofta illa við reiðskapinum hjá teimum, ið royna eftir krabbe. Krabbagörnini eru dýr, og tað er javnan at frætta, at russar eru farnir við teimum ella hava forkomið teimum. Tey eru so dýr, at tað ferð ein heil árs-vinnu at gera seg út av nýggjum.

— Er so talan um eitt fiskimarks stríð við russar?

— Ja, har er altíð stríð um fiskimark ella veiðuøki, og har á leið eru russar ikki laguligir og góðir at koma útav við.

— Hvat verður gjørt við veiðuna?

— Upp á landi eru nógv verk smíðjur, ið taka sær av veiðuni; tað meste fer í dósar og verður selt til statinar.

GULLFEPURIN AVEJARDAUR

Hvor er vinnan á landjörðini?

— Skógurin er nógvur allastaðni og henda vinnan gevur arbeiði til nógvur hendur.

— Fæst nakað munandi úr jörðini?

— Úr jörðini fáa teir nógv ymiskt: gull, silvir, kopar, kol og nú fáa teir eisini nógvu olju.

— Hvussu við gullfepurinum.

— Nei, gullfepur er eingin longur. Stórar maskinar taka sær av gullgravingini, og nú er tað ikki sum í gomlum dögum, tað fæst so lítið fyr; gullið, at tað ikki loysir seg hjá einstaklingum at fáast við tað.

— Djórallivið er ríkt, fæst nakað burtur úr tí?

— Ja, har fínt eitt ótal av alskyns djórum, ið annars liva og halda til so norðalaga. Tað sigst, at mest eftir Afriku, hevur Alaska hitt ríkasta og mest fjøllbroytta djóralliv í øllum heiminum. Teir veiða eina rúgvu, og serliga er tað skinnunum, tað kann fáast væl burtur úr.

KAVATAKTIR TINDAR OG GRONASTU FLÖTUR

— Hvussu er landslagið?

— Landslagið er ógvuliga vakurt við høgum, kavataktum fjøllum (Mt. Mac Kinley 6188 m), skriðis, skógvaknum líðum og delum, stórum, fossandi áum, og stórum, slottum og blómskrýddum grasfløtum — og tað ein serliga verður varur við, tá ein eygleiðir alt hetta, eru teir sjáldsomu fögur litir.

— Og veðurlagið, hvussu er tað?

— Alaska er so stórt; tað norðasta á breidd við Nordkap í Noreg og tað sunnasta (Aleutmar) á

breidd við Danmark, men vit hava ongan Golfstreym, og tí verður tað nógv kaldari hjá okkum enn í Føroyum, sjálvt um vit búgva væl syðri. Kavin legst í oktober og verður so liggjandi alla tíðina til einaferð í apríl mánað; men veðrið er gott, stíllt við mjúkum og nosligum kavafólvi.

— Leitað fólk hagar at njóta hetta góða kavaveiðri?

— Ja, ja, tey koma hagar í hópa talið og langvegis frá á hvørjum vetri; betri landslag og umstøður til ella kavatrótt eru vallað at finna.

ESKIMOARAR OG INDIANARAR

— Eskimoararnir og indianararnir, hver halda teir til, og hvussu trivast teir?

— Eskimoararnir, teir búgva í norðara partinum av landinum, hagar indianararnir í sini tíð røku teir. Teir liva mest á sama hátt sum grønlandingar, men eru ikki so væl at sær komnir, tá amerikamenn ikki hava gjørt so nógv fyri eskimoararnar í Alaska, sum dansk ararnir hava gjørt fyr; teir, sum búgva í Grønlandi.

— Indianararnir, hvussu eru teir?

— Eskimoararnir, teir liva mest av jagt; meðan indianararnir fáast meira við at fiska. Teir fiska um summarid og so jaga teir — við byrsuni eru teir óføra kringir — men um veturin taka teir sær av lottum.

— Faa teir so nógv burtur úr, at teir kunnu liva væl av hesum?

— Teir eru náttúrfólk, sum hava ilt við at laga seg eftir tíðarstreyminum, og við pengum hjá teimum er tað, sum ein sigur: frá hondini í munni. Tá veturin kemur hava teir einki eftir; men so hjálpar staturin teimum.

— Hvussu við upplýsinginum millum eskimoarar og indianarar?

— Óll ganga í skúla og fáa sama skúlagang, men tað eru nógv fleiri eskimoarar enn indianarar, sum koma á hægri skúlnar.

— Kemur tú nakað saman við hesar Alaskabúgvamenn?

— Ikki heimeleiðis so nógv saman við teir, men vit búgva tætt við ein indianarabý. (her skal viðmerkjast, at frá Tallmann hevur ein indianaradrong til fosturs í lotuni). Hetta er fittligt fólk, og serliga elsti sonurin hevur bestan hug at vera saman við indianarunum á veiðu, bæði til sjós og á landi.

YVIR NORDPÓLIN HEIM TIL FØROYAR

— Tú komst yvir Norðpóln á leiðini til Føroyar?

— Ja, vit flugu frá Anchorage, yvir Norðgrønland, Jan Mayen og til Keypmannahavnar.

— Hvussu langt er hetta, og hvussu langa tíð tekur henda ferðin?

— Hetta er okkurt um 6600 km. og ferðin frá Anchorage til Keypmannahavnar tók sjeið og ein hálvan tíma.

— Nú kundi tú verið komin loftvegis alla leiðina til Føroyar?

— Ja, og tað var eisini ætlingin, tí so kundi eg verið í Føroyum

sama dag, sum eg fór úr Alaska, tí flúgvitíðin er bara 12—13 tímar; men júst í vikuni frammanundan, sum er fór heimanífrá helt Føroyaflúgvingin uppát — og so er eitt men afturst; sjálvt um tað ikki hevði tikið meira enn háltv samdøgur at komið frá Alaska til Føroyar, so skuldi eg ætlandi havt eini tvey samdøgur at komið frá Vágum til Klakksvíkar.

— Nú fert tú avstað aftur; verður leiðin hin sama?

— Ja, aftur yvir Norðpóln.

— Eru hetta stór flogfær?

— Ja, vit mundu vera eini 100 fólk við, tá eg kom henda vegin.

— Hvussu nógv viðføri kanst tú hava við sær?

— 44 pund, og tað verður strang

liga eftiransað, at eingin hevur meir.

— Er tað dýrt at flúgva?

— Ferðaseðilin aftur og fram Anchorage-København kostar 5.600 kr.

— Er tað nakað serskilt tú hevur brellast eftir nú tú hevur verið heima, og sum tú ikki hevur har yviri?

— Eg kann ikki siga, tað er nakað so serskilt; men leingi havi eg ynskt mær ein føroyskan búnað, tá eg kann koma at nýta hann har yviri millum aðrar norðurlenskar kvinnur, sum hava búnað úr heimlandi teirra. — Hann havi eg fingið hesa ferð, og eg verði í honum á ferðini tvørtur yvir Norðpólnum.

ALASKA

Alaska er gamalt russiskt land. Í 1867 keypti USA Alaska frá Ruslandi fyrri góðar 50 milj. kr. ella 2 cents (14 oyru) fyrri ein acre (ein acre er góðar 4000 kv. m.). Í 1958 gjordist landið hin 49. staturin í USA. Stórir meiraltíðir av fólkinum valdi hesa stjórnarstöðu. Fólkið (1950): hvít: 169.350, eskimoarar: 15.882, indianarar: 14.089 og aleutianarar: 3.892. Í 1960 var samlaða fólkaatalið 226.000. Høvuðsstaður er síðan 1958 Juneau við 7000 íbúgvum.

Byggifinansiering

Vit eru altíð til reiðar at leggja til rættis og veita finansiering — tað veri seg til húsa- ella skipabygging

Fyrr ella seinni fáa tygum brúk fyrri einum banka — latið OKKARA banka verða tygara banka

SJÓVINNUBANKIN

Skipafelagið Føroyar

TELEFON 1225

Tórshavn

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT

SKEIÐ fyrri maskinmenn

A skeiðinum fyrri maskinmenn sum er ætlað at byrja 25. í hesum verða eisini nakrir tímar í KORROSIONSTEORI — GALVANISK TÆRING OG RÅD FYRI TILIKUM.

FØROYA LANDSSTYRI, 13. november 1963.

Lýsið í SOSIALINUM